

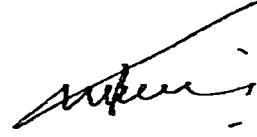

Ali KARAÖBA
Uşak Milletvekili
Sağlık, Aile, Çalışma Ve Sosyal İşler Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Vedat Işıkhani tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince talep ederim. **21/07/2026**

Saygılarımla,

Op. Dr. Ali KARAÖBA
Uşak Milletvekili

Engellilik değerlendirmesi yalnızca tıbbi bir raporlama işlemi olarak değerlendirilemez. Engelli sağlık kurulu raporu veya Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER); sosyal yardımlardan evde bakım desteğine, istihdam ve emeklilik işlemlerinden vergi uygulamalarına, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinden ulaşım ve diğer kamusal haklara kadar çok sayıda alana erişimin fiilî anahtarıdır. Bu nedenle raporun gecikmesi, hatalı düzenlenmesi, kurumlarca kabul edilmemesi ya da aynı kişinin tekrar tekrar kurula sevk edilmesi; engelli birey ve ailesi açısından yalnızca bürokratik bir sorun değil, temel haklara erişimi kesintiye uğratan ağır bir mağduriyettir.

20 Şubat 2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik ile Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik, yetişkin ve çocuk değerlendirmelerini birbirinden ayırmış; çocuklar bakımından oran temelli yaklaşım yerine özel gereksinim düzeylerini esas alan ÇÖZGER sistemini getirmiştir. Sağlık Bakanlığı ayrıca uygulamanın yürütülmesi için 2019/06 sayılı Genelgeyi yayımlamış, engelli sağlık kurulu raporlarının dijital ortamda düzenlenmesi için e-Rapor sistemini kullanıma açmıştır. Bakanlığın internet sitesinde e-Rapor ve Açık Veri Portalı ayrı

hizmetler olarak gösterilmesine rağmen, engellilik raporlarının sayısı, sonuçları, bekleme süreleri, itirazlar ve iller arası farklılıklar konusunda güncel ve ayrıştırılmış bir veri setine kamuoyu kolaylıkla ulaşamamaktadır.

Raporlama sisteminin dijitalleşmesi tek başına standardizasyon sağlamamaktadır. Aynı tanı ve benzer işlev kaybına sahip kişilerin farklı hastanelerde farklı değerlendirmelerle karşılaşması; sürekli nitelikteki engellilik durumlarında yeniden rapor istenmesi; farklı kamu kurumlarının raporda yönetmelikte bulunmayan ibareler araması; kurul randevuları, eksik branşlar ve sevkler nedeniyle sürecin uzaması engelli örgütlerinin ve yurttaşların uzun süredir dile getirdiği başlıca sorunlardır. Özellikle birden fazla hastalığı bulunan kişilerde değerlendirmelerin yalnızca tanı listesine indirgenmesi, kişinin günlük yaşam faaliyetleri, iletişim, hareketlilik, öz bakım ve toplumsal katılım üzerindeki toplam etkinin yeterince görünmemesine yol açabilmektedir. Bakanlığın 2023/4 sayılı 'Yatağa Bağımlı Kişiler İçin Durum Bildirir Tek Hekim Raporu' Genelgesi, belirli durumlarda hastayı kurula taşımadan ve ağır bir bürokratik sürece sokmadan raporlama yapılabileceğini göstermektedir. Bu kolaylaştırmanın, sürekli engelliliği bulunan ve tıbben değişmesi beklenmeyen kişilerin bütün rapor işlemlerine hangi ölçüde yansıtıldığı ise açıklığa kavuşturulmalıdır.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi; engelli bireylerin ayrımcılık olmaksızın sağlık hizmetlerine erişimini, bağımsız yaşamını ve yeterli sosyal korumaya ulaşmasını güvence altına almakta; 31. maddesi ise devletlere engellilik politikalarının oluşturulması ve değerlendirilmesi için uygun, ayrıştırılmış verileri toplama ve yayımlama yükümlülüğü getirmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu bu sözleşme açısından rapor sistemi, engelli bireyi yalnızca tıbbi eksiklikler üzerinden sınıflandıran bir kapı bekçiliği mekanizması değil, haklara erişimi kolaylaştıran, işlevsellik ve toplumsal engelleri gözetten bir araç olmalıdır.

İstanbul Tabip Odası'nın yayımladığı 'Sağlık Sisteminde Çöküş: Kamucu Toplumcu Çıkış' çalışmasında sağlık hizmetine erişimin; hizmetin mevcut olmasının yanında ücret, randevu, ulaşım, coğrafi yakınlık ve nitelik tarafından belirlendiği vurgulanmaktadır. Raporda ayrıca Türkiye'de üretilen sağlık verilerinin araştırmacılarla ve toplumla paylaşılmasının önündeki engellerin kanıta dayalı politika üretimini sınırladığı belirtilmektedir. Engelli sağlık kurulu raporları ve ÇÖZGER bakımından da değerlendirme süresini, itiraz sonuçlarını ve kurumsal farklılıkları görünür kılacak veriler olmadan sistemin adil ve eşit işleyip işlemediğini denetlemek mümkün değildir. Engelli bireylerin ve ailelerinin hastane hastane dolaştırılmadığı, sürekli engelliliğin gereksiz yere yeniden

kanıtlatılmadığı, kurul kararlarının ülke çapında ortak bilimsel standartlarla verildiği ve bütün kamu kurumlarının aynı raporu kabul ettiği bir sistem kurulması sosyal devletin sorumluluğudur.

Bu bağlamda,

- 1- 2020-2026 yıllarında düzenlenen erişkin engelli sağlık kurulu raporu ve ÇÖZGER sayısı kaçtır? Verilerin yıllara, illere, yetkili sağlık kuruluşlarına, yaş ve cinsiyete, raporun süreli/sürekli olmasına ve değerlendirme sonucuna göre dağılımı nasıldır?
- 2- Aynı dönemde engelli sağlık kurulu ve ÇÖZGER başvurularında başvuru ile kurul kararı arasındaki ortalama ve en uzun süre kaç gündür? Randevu ve rapor sonuçlandırma süreleri bakımından iller ve hastaneler arasındaki farklar nelerdir?
- 3- 2020-2026 yıllarında kaç rapora itiraz edilmiş, itirazların kaç üst veya hakem hastane değerlendirmesi sonucunda değiştirilmiştir? Değiştirilen kararların rapor türü, il, hastane ve değişiklik gerekçelerine göre dağılımı nasıldır?
- 4- Sürekli ibareli raporu veya tıbben kalıcı nitelikte engelliliği bulunan kaç kişiden farklı kamu kurumları tarafından yeniden rapor istenmiştir? Kurumların aynı kişiden farklı format, oran, ibare veya yeniden muayene istemesini önlemek için ortak bir kamu veri ve doğrulama sistemi kurulacak mıdır?
- 5- Birden fazla hastalığı veya engel türü bulunan kişilerin toplam işlev kaybının değerlendirilmesinde hastaneler arası farklılıkları azaltmak amacıyla hangi standart eğitim, klinik rehber, denetim ve karar destek mekanizmaları uygulanmaktadır? 2020-2026 döneminde kaç kurul ve kaç sağlık çalışanı bu konuda denetlenmiş veya eğitime alınmıştır?
- 6- Yatağa bağımlı, ağır hareket kısıtlılığı bulunan veya hastaneye ulaşımı sağlık riski yaratan kişilerin rapor işlemlerinin evinde ya da tek hekim değerlendirmesiyle tamamlanabilmesi için 2023/4 sayılı Genelge kapsamında kaç rapor düzenlenmiştir? Bu kolaylaştırmanın kapsamının genişletilmesi planlanmakta mıdır?
- 7- Engelli sağlık kurulu ve ÇÖZGER süreçlerinde işaret dili tercümanı, erişilebilir bilgilendirme, refakat desteği, öncelikli randevu ve uygun muayene ortamı hangi standartlara göre sağlanmaktadır? Bu standartları karşılamayan hastane sayısı kaçtır?
- 8- 2020-2026 yıllarında Bakanlığınıza, SABİM'e, CİMER'e ve hasta hakları birimlerine engelli sağlık kurulu raporu ve ÇÖZGER hakkında kaç başvuru ve şikâyet yapılmıştır? Bunların kaç gecikme, farklı karar, yeniden rapor, erişilebilirlik, personel tutumu ve kurumlarca raporun kabul edilmemesi başlıklarındadır; kaç çözüme kavuşturulmuştur?